

УДК 327.7(51+477)

<https://doi.org/10.34142/24130060.2023.26.1.06>

ДОСВІД МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇН СХІДНОЇ АЗІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Г. С. Панасенко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Стаття розглядає успішні стратегії модернізації, які були застосовані в країнах Східної Азії. Авторка акцентує увагу на активній ролі держави в сприянні економічному зростанню через гнучке втручання та стратегії, спрямовані на підтримку індустріалізації та експортно-орієнтованих галузей. Також наголошується на важливості розвитку науки та технологій і на впровадженні екологічності та сталого розвитку.

Стаття вивчає взаємодію країн Східної Азії у контексті глобальних ринків та партнерств з міжнародними організаціями, що сприяє розвитку експортно-орієнтованих секторів. Авторка також розглядає соціокультурні трансформації та вплив модернізаційних процесів на життєвий стандарт та суспільну структуру.

Зокрема, стаття аналізує потенціал українсько-східноазійського співробітництва, визначаючи економічні труднощі та пропонуючи стратегії привертання інвесторів та розширення торговельних зв'язків. Підкреслюється важливість зростання дипломатичних відносин для ефективної взаємодії, а також необхідність подолання культурних та мовних відмінностей. Обґрунтовується важливість розвитку стратегій взаєморозуміння та культурного обміну для подолання проблем, пов'язаних із культурною різницею. Отже, вивчення досвіду модернізації Східної Азії може служити цінним підґрунтям для розвитку співпраці України з цим регіоном.

EXPERIENCE OF MODERNIZATION OF EAST ASIA COUNTRIES AND PROSPECTS OF INTERACTION FOR UKRAINE

H. Panasenko

The article examines successful modernization strategies that have been applied in East Asian countries. The author emphasizes the active role of the state in promoting economic growth through flexible intervention and strategies aimed at supporting industrialization and export-oriented industries. The importance of the development of science and technology and the introduction of environmental friendliness and sustainable development is also emphasized.

The article studies the interaction of East Asian countries in the context of global markets and partnerships with international organizations, which contributes to the development of export-oriented sectors. The author also examines sociocultural transformations and the impact of modernization processes on living standards and social structure.

In particular, the article analyzes the potential of Ukrainian-East Asian cooperation, identifying economic difficulties and proposing strategies for attracting investors and expanding trade ties. The importance of the growth of diplomatic relations for effective interaction is emphasized, as well as the need to overcome cultural and linguistic differences.

The article concludes with conclusions about the potential for mutually beneficial cooperation and innovation in agriculture, energy, science and technology between Ukraine and

the countries of East Asia. The importance of developing strategies for mutual understanding and cultural exchange to overcome problems related to cultural differences is substantiated. The general idea is that studying the modernization experience of East Asia can serve as a valuable basis for the development of Ukraine's cooperation with this region.

Therefore, the essence and features of national modernization models have been analyzed and described; the peculiarities and various aspects of modernization in each country of East Asia and the key factors affecting the success of modernization in the countries of the region were investigated; the results of the impact of modernization were evaluated; economic growth, improvement of the standard of living of the population, political transformations, changes in the social sphere and other aspects were analyzed; developed strategies for further modernization of the countries of the region; analyzed problems and prospects of Ukrainian-East Asian cooperation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі досвід національних моделей модернізації країн Східної Азії є важливим і актуальним для України в контексті сучасних геополітичних та економічних викликів. Більшість країн регіону активно розвиваються економічно і впроваджують модернізаційні програми. Також регіон стикається з рядом геостратегічних викликів, таких як питання територіальної цілісності, контроль над ресурсами та участь у міжнародних економічних блоках – важливим є те, як ці країни реагують на такі виклики. Це обумовлює необхідність детального дослідження досвіду модернізації країн Східної Азії для нашої країни та перспективи їхньої співпраці.

Аналіз наукових досліджень. Дослідження Східної Азії здійснюють різні групи інституцій та науковці з усього світу. Причинам економічного зростання країн Східної Азії і аналізу їхнього досвіду модернізації присвятили роботи; Е. Paus, Р. Prime, J. Erickson, R. Lai, M. Jansen, Y. Park, Н. Patrick та К. Lieberthal, К. Shin, Y. Nakamura, M. Schulz, А. Амартья, Р. Менон, П. Голланд і Д. Соскіс, Б. Філіпсен, М. Тага, М. Безкоровайний, Л. Стельмашук, О. Полтавець, П. Ігнат'єв, М. Капітоненко, С. Кононенко, І. Чістякова, І. Кривдіна, Д. Татакі, І. Кудлай, В. Гайтан, С. Корсунський, Є. Марцун, Т. Орлова, С. Пронь, І. Шишкін, В. Ярмоленко, В. Зигар, В. Новіков, С. Радзієвська, І. Ус, Д. Покришка та інші.

Мета статті – дослідити стратегії та політики модернізації, які країни Східної Азії використовують для досягнення економічного, соціального,

політичного та культурного розвитку шляхом аналізу зовнішньополітичних пріоритетів, міжнародних партнерств і відносин з прогнозуванням досвіду майбутнього розвитку для нашої країни.

Виклад основного матеріалу. Східна Азія є одним з ключових регіонів у світі, що впливає на геополітичні та економічні процеси. Вивчення модернізаційних процесів у країнах Східної Азії дозволяє аналізувати їхню роль у світовій політиці, міжнародних конфліктах та співпраці з іншими країнами. Країни Східної Азії входять до різних регіональних та міжнародних економічних організацій. Це регіон, де існують геополітичні напруги та конфлікти. Культурний обмін та дипломатія є важливими аспектами взаємовідносин країн Східної Азії з іншими країнами.

Східна Азія посідає ключове геополітичне положення, і взаємодія між країнами регіону має величезний вплив на міжнародну стабільність. Сьогодні глобальні виклики – пандемії, зміни клімату та технологічні загрози – вимагають спільних зусиль для вирішення, тому дослідження стратегій країн в контексті модернізації демонструє, наскільки готові країни Східної Азії до співпраці у вирішенні цих викликів. Також є корисним для розуміння взаємодії країн у цифрову епоху технологічний прогрес, що впливає на військові, економічні та інші аспекти зовнішньої політики країн.

Концепції модернізації в регіоні Східна Азія має свої історичні особливості, що визначаються історією країн регіону та їхніми умовами. Перші контакти та торгівля сягають XV-XIX ст., коли європейські країни розпочали встановлювати торгові відносини з країнами Східної Азії. Комерційний інтерес у цьому регіоні викликаний був, зокрема, потребою в прянощах, шовку та інших товарах.

З початком XIX ст. європейські держави почали активніше акумулювати території в Східній Азії. Багато країн Східної Азії були колонізовані європейськими державами в XIX-XX ст. Це призвело до втрати незалежності та втручання у внутрішні справи регіону. Після завершення

колоніального періоду країни почали шукати свій шлях розвитку та модернізації.

Друга світова війна вплинула на колоніальну систему в Східній Азії. Японія окупувала багато територій в регіоні, виводячи його з-під контролю європейських колонізаторів. Після війни було започатковано процес деколонізації, і країни Східної Азії стали незалежними. Після отримання незалежності багато колишніх колоній пройшли через процеси національної будівництва, реформ та модернізації. Деякі країни відзначились авторитарними режимами.

Після Другої світової війни багато країн Східної Азії розпочали процес відновлення та індустріалізації. Низка країн в регіоні досягла значного економічного зростання та модернізації, що вивело їх на світовий економічний ринок.

Важливо враховувати унікальні особливості кожної країни та їхній вплив на модернізаційні процеси. Наприклад, моделі модернізації країн Східної Азії відрізняються в залежності від країни та її історичного й культурного контексту.

1. Японська модель. Країна відома своєю швидкою та успішною модернізацією після Другої світової війни, є однією з найвідоміших і успішних у Східній Азії, що включає: спільну працю держави та приватного сектора, експортно-орієнтоване промислове виробництво, інвестиції в освіту та дослідження, систему «кайдзен» та якість, консенсус та соціальну стабільність. Японія стала прикладом успішної модернізації, перетворивши свою економіку та суспільство. Цей досвід став важливим для інших країн регіону.

2. Китайська модель. Китай здійснив вражаючу економічну трансформацію протягом останніх десятиліть. Китайська модель відзначається поєднанням державного планування та ринкових механізмів. Велика увага приділяється інвестиціям у великі проекти інфраструктури,

експортно-орієнтованому виробництву, розвитку технологій та стимулюванню внутрішнього споживання.

3. Південнокорейська модель. Країна також досягла значного економічного зростання та модернізації. Її модель включає в себе державне планування, підтримку високих технологій, промислову політику та активний експорт; велику увагу приділено освіті та розвитку людського капіталу.

Модель Південної Кореї містить не лише окремі корисні заходи та інструменти, але і цілісну стратегію, яка виявилася успішною в умовах, близьких до українських. Після закінчення Корейської війни 1950-1953 рр. Південна Корея була повністю зруйнована, але завдяки ефективній стратегії відновлення та впровадженню реформ країна змогла подолати важкі виклики та розбудувати успішну економіку. Контроль за зовнішньою торгівлею виявився ще суворішим, ніж в Японії (Savenko, 2017).

У 1960-1970-х роках країни, серед яких Південна Корея, Тайвань, використовували експортно-орієнтовані стратегії розвитку, залучаючи іноземні інвестиції та розвиваючи експортні сектори. Використання новітніх технологій стало ключовим чинником індустріалізації в регіоні.

Стратегічна важливість Східної Азії під час Холодної війни визначалася геополітичними та економічними інтересами США та СРСР, внаслідок чого регіон став важливою частиною глобальної політичної арени.

Глобалізація та технологічний прогрес мають значущий вплив на економічний, соціальний і культурний розвиток країн Східної Азії. Сьогодні країни Східної Азії активно використовують можливості глобалізації для залучення інвестицій та розвитку нових технологій. Країни регіону стали активними учасниками світової економіки, і їхні експортно-орієнтовані стратегії дозволили їм інтегруватися в глобальні виробничі ланцюги. Китай, Японія, Південна Корея, Тайвань та інші країни регіону стали ключовими гравцями у світовій торгівлі (Pysariev, 2022).

Східна Азія визначається високим рівнем технологічного розвитку. Регіон є лідером у впровадженні і використанні інтернет-технологій та мобільних послуг; відіграє ключову роль у світовій електронній торгівлі. Багато країн Східної Азії активно розвивають інноваційні екосистеми і підтримують стартапи.

Модернізація політичних систем азіатських і близькосхідних країн пов'язана з розбудовою їхніх правових систем, де романо-германська (кодифікована) система права отримала поширення – успішно використовується в Китаї, Північній Кореї, Японії, Тайвані та Південній Кореї. Розуміння механізмів функціонування політичних систем Азії пов'язане зі специфікою типів держав, які склалися до кінця XX століття: демократичні ідеали чи тоталітарний тип (Helei ta Rutar, 2020, s. 248). Наприклад, китайська модель модернізації включає швидке індустріалізоване виробництво, експортно-орієнтовану економіку та активні інвестиції у новітні технології. Модернізація Китаю є вражаючим феноменом, оскільки країна перетворилася з аграрної економіки в одну з найбільших світових економік (Radziievska, Us ta Pokryshka, 2015).

Модернізація Тайваню є вражаючим прикладом стрімкого економічного та соціокультурного розвитку: економічна трансформація (експортно-орієнтована економіка, розвиток високотехнологічних галузей), роль малого та середнього бізнесу (малі та середні підприємства), технологічний прогрес, інновацій та дослідження (патенти та інтелектуальна власність), соціокультурних трансформацій, освіти та працелюбства, політичної стабільності (демократія та економічна політика), міжнародна участь та торгівлі, а також глобальна інтеграція.

Модернізація Південної Кореї є вражаючим прикладом стрімкого економічного та соціокультурного розвитку, який стався протягом короткого періоду часу: економічне «диво на річці Хан», експортно-орієнтована стратегія, чеболи, система освіти та соціокультурні зміни (зміни в ставленні до роботи, сучасна поп-культура), конкурентність, технологічний розвиток,

інновації та дослідження, а також роль держави. Південна Корея – серед найбільших експортерів озброєнь за підсумками 5 років з часткою 2,8% (Novikov, 2023).

Модернізація Японії є однією з вражаючих та швидких історій економічного та соціокультурного розвитку: стратегія «Мейдзі» та індустріалізація, технологічна інноваційність, культурні відмінності, система освіти та праці, економічна модель та система керування, енергетична безпека тощо. Країна славиться своєю технологічною інноваційністю; активно інвестує в науково-дослідну діяльність і розвиток новітніх технологій; розвинула технології для ефективного використання енергії та виробництва електроенергії; працює над диверсифікацією джерел енергії та зменшенням залежності від імпортованого палива. Японія відома своєю високою якістю освіти та акцентом на технічні та інженерні спеціальності. Впровадження концепцій, таких як «Тойотизація» у виробничих процесах, є прикладом японської інноваційності в управлінні (Комісаров, 2007).

Північна Корея також має особливості модернізації: ізоляція та автаркія, роль військового компонента (мілітаризація економіки, ідейна пропаганда та культ особи), загроза ядерним озброєнням (ядерна програма), суворий контроль інформації (цензура та обмежений доступ до інформації), недоліки в економіці та інфраструктурі (їхня відсталість). Модернізація у Північній Кореї характеризується повним державним контролем. Країна довгий час знаходилася у стані ізоляції, відмовляючись від широкомасштабної економічної взаємодії з іншими країнами (Komisarov, Bondarenko та Blyzniuk, 2007).

Північна Корея відводить велике значення армії та військовому компоненту в рамках своєї модернізації. Ядерна програма країни впливає на зовнішні відносини та її міжнародний статус, а витрати на ядерний комплекс відображається на економічному розвитку та соціальній сфері. Модернізація в Північній Кореї відбувається в контексті ідейної пропаганди та культу особи лідерів, що впливає на політичну та культурну життєздатність країни.

Монголія, як й інші країни, має унікальні особливості в контексті модернізації: поєднання сучасного з традиційним (спадщина і культурні традиції), екологічний аспект, економічна диверсифікація (розвиток гірничої галузі, сільськогосподарського сектору), інфраструктурний розвиток тощо.

Враховуючи унікальні природні умови Монголії, уряд розвиває програми, спрямовані на екологічність та відновлювані ресурси. У зв'язку з екстремальним кліматом та природними ризиками, такими як піщані бурі та суховії, Монголія акцентує на розвитку систем управління кризовими ситуаціями та заходами з пристосування до змін клімату. Також Монголія визнає важливість інновацій та інформаційних технологій у сучасному світі, оскільки розвиток цих галузей сприяє збільшенню конкурентоспроможності країни та полегшує доступ до новітніх технологій. Участь в міжнародних економічних та політичних ініціативах і збільшення інвестицій у вищу освіту та дослідницьку діяльність сприяє розвитку інновацій, модернізації країни та підвищенню кваліфікації робочої сили (Komisarov, Bondarenko та Blyzniuk, 2007).

Таким чином, політична модернізація спрямована на прискорення політичного розвитку та впровадження нових стандартів політичної практики. Східна Азія включає в себе країни з різними політичними системами та політичними профілями. Китай і Північна Корея мають авторитарні політичні системи, проте варто зауважити, що політична ситуація може змінюватися з часом, і деякі країни Східної Азії можуть пропускати політичні реформи та наближатися до більш демократичних моделей управління.

Основними ознаками економічного розвитку Східної Азії є: високий темп зростання ВВП, індустріальний та технологічний розвиток, іноземні інвестиції та експорт, інфраструктурний розвиток (транспортні мережі, енергетика, телекомунікації, міська інфраструктура). Економічні показники країн Східної Азії відрізняються залежно від країни та її економічного розвитку.

Китай, Японія, Південна Корея, Тайвань демонструють високий темп економічного зростання протягом останніх десятиліть. Вони досягають значних темпів росту ВВП, що сприяє поліпшенню життя населення та зростанню доходів (Posolstvo Ukrainy v Kytaiskii Narodnii Respublitsi, 2022; Savenko, 2017; Komisarov, Bondarenko ta Blyzniuk, 2007). Регіон має сильну промислову базу та високу концентрацію високотехнологічних галузей. Східна Азія привертає значні обсяги іноземних інвестицій, що сприяє розвитку місцевої економіки та зміцненню її конкурентоспроможності. Країни регіону також активно займаються експортом, що сприяє залученню валютних доходів та стимулює економічне зростання. Інфраструктурний розвиток є одним з пріоритетних напрямків для багатьох країн Східної Азії. Значні кошти вона вкладає в розвиток інфраструктури: транспортні мережі, енергетика, телекомунікації та міська інфраструктура.

Регіон активно розвиває енергетичну інфраструктуру, зокрема відновлювані джерела енергії. Країни регіону інвестують у вітрову та сонячну енергетику, а також у розвиток ядерної та вугільної енергетики. Розвиток телекомунікаційної інфраструктури є важливим елементом економічного розвитку в Східній Азії. Країни вкладають значні кошти у розвиток широкопasmового Інтернету, мобільного зв'язку та інших телекомунікаційних послуг. Зростаюча урбанізація в Східній Азії стимулює розвиток міської інфраструктури, включаючи будівництво житлових комплексів, торгових центрів, медичних закладів та інших громадських споруд.

Саме тому азійський вектор для України – це стратегічна політика та спрямованість на розвиток співробітництва з країнами Азії, яка може включати в себе політичні, економічні, культурні та соціальні аспекти. Нормативно-правова база та етапи розвитку азійського вектора варіюються в залежності від країни та її конкретних цілей. Щодо нормативно-правової бази, то вона складається з: міжнародних договорів та угод, законодавства України, законодавства в країнах Східної Азії. Країни укладають

багатосторонні та двосторонні договори з країнами Азії для регулювання різних аспектів співробітництва, таких як торгівля, інвестиції, наука та технології, культура тощо (Ministerstvo yustytzii, 2022).

Законодавство Східної Азії та України щодо міжнародного співробітництва базується на національних законах та міжнародних договорах. Кожна країна має свої унікальні закони та норми, які регулюють її відносини з іншими державами (Ministerstvo yustytzii, 2022).

Щодо етапів розвитку азійського вектора, то перший етап включає в себе розвиток економічних зв'язків з країнами Азії, в тому числі торгівлю, інвестиції та розвиток інфраструктури. Це має значущий вплив на економічний розвиток України та регіону Азії.

Наступний напрямок – це інфраструктура та логістика, оскільки розширення транспортної інфраструктури та логістичних зв'язків може полегшити обмін товарами та послугами між Україною та країнами Азії.

Важливою також вбачається енергетична співпраця, оскільки розвиток співробітництва в галузі енергетики включає в себе обмін енергією, розвиток відновлюваних джерел енергії, спільні проєкти в галузі ядерної енергетики та інше.

Співробітництво у сфері науки, технологій та інновацій сприятиме обміну знань та розвитку високотехнологічних галузей.

Розвиток малих та середніх підприємств, а також підприємницького середовища сприятиме створенню нових робочих місць та розвитку інноваційних ідей. Варто зазначити, що країни Азії мають значні резерви вугілля, тому співробітництво в галузі видобутку вугілля та розвитку енергетики може бути важливим напрямком співпраці.

Україна має можливості для співробітництва у сфері енергетики з країнами Східної Азії. Наприклад, варто укласти угоди в галузі вугільної енергетики, альтернативних джерел енергії та ядерної енергетики. Співпраця в галузі видобутку та транспорту енергоносіїв буде важливою для забезпечення енергетичної безпеки України.

До початку повномасштабного вторгнення Україна активно розвивала свої морські порти на Чорному та Азовському морях, щоб полегшити торгівлю з країнами Східної Азії. Розвиток авіаційної співпраці також сприяв зручному переміщенню пасажирів та вантажів між регіонами.

Розвиток культурного та освітнього співробітництва сприяє зближенню народів та розвитку взаємного розуміння, поглибленню взаєморозуміння, спільному навчанню та взаємному впливу на культурний розвиток. Україна та країни Східної Азії співпрацюють у галузі наукових досліджень. Освіта у галузі вивчення мов інших країн грає важливу роль у розвитку міжнародного спілкування та розуміння. Культурний та освітній обмін сприяють розширенню горизонтів та зміцненню взаєморозуміння між Україною та країнами Східної Азії.

Отже, українсько-східноазійське співробітництво є важливим напрямком для розвитку зовнішньої політики України та має потенціал для спільної співпраці з країнами Східної Азії. Основними напрямками є: торгівля та економічні відносини (товарний обмін; інвестиції; торговельні угоди; логістичні коридори); спільні проєкти та інновації; енергетична співпраця (енергетичні джерела, торгівля енергоносіями, відновлювальна енергія, енергоефективність та енергозбереження, інфраструктура та транспортування енергоносіїв, безпека та стійкість постачання); транспортні проєкти (розширення портової інфраструктури; залізнична співпраця; повітряна та авіаційна співпраця; електронні системи митного контролю та логістики; розвиток трансконтинентальних та міжнародних транспортних коридорів); культурний та освітній обмін (студентський обмін; наукова співпраця; мовна освіта; культурний обмін).

Таким чином, розвиток торгівлі та інвестиційних відносин між Україною та країнами Східної Азії є важливим напрямком співробітництва. Країни Східної Азії, такі як Китай, Японія, Південна Корея, та інші, є важливими торговельними партнерами для України й не менш важливими джерелами інвестицій української економіки.

У той же час українсько-східноазійське співробітництво має низку проблем: географічні відстані, політичні обмеження (геополітичні конфлікти, міжнародні санкції, політичні ризики, обмеження торгівлі та інвестицій, конфлікти щодо територіальних питань, різниця в політичних системах та цінностях); культурні та мовні різниці; економічні відмінності.

Географічні відстані вбачаються чи не однією з найважливіших проблем українсько-східноазійського співробітництва. Східна Азія розташована на великій відстані від України, і це створює ряд викликів для ефективного співробітництва. Незважаючи на ці виклики, існують різні способи подолання географічних обмежень українсько-східноазійського співробітництва: розвиток транспортної інфраструктури, використання інформаційних технологій для полегшення комунікації, встановлення міжнародних партнерств та угод, а також розвиток логістичних рішень для зменшення транспортних витрат.

Наступними є політичні конфлікти, санкції та інші обмеження, що можуть ускладнювати співробітництво з деякими країнами Східної Азії. Для подолання політичних обмежень та розв'язання проблем українсько-східноазійського співробітництва, важливо встановити діалог та співпрацю на рівні міжнародних організацій, дотримуватися міжнародних норм та правил, а також шукати спільні інтереси та рішення, які б сприяли миру, стабільності та розвитку обох регіонів. Дипломатичні зусилля та міжнародні переговори допоможуть знайти компроміси та вирішити конфлікти (Matiasz та Matviienko red., 2021, s. 163-167).

Для подолання культурних та мовних різниць та зміцнення українсько-східноазійського співробітництва можна вжити певних заходів: мовні технології, навчання іноземним мовам, публічна дипломатія, розробка інтеркультурних комунікаційних стратегій, міжнародні освітні програми, спільні культурні заходи, міжкультурний обмін та навчання.

Різниці в рівнях розвитку, економічних системах і підходах до бізнесу впливають на співробітництво; в правовій системі та регулюючих механізмах

впливає на бізнес-середовище та правила гри для інвесторів; в рівні розвитку інфраструктури та доступу до технологій впливає на конкурентоспроможність та можливості для співпраці. Коливання валютних курсів можуть впливати на фінансові операції та інвестиції. Усі ці проблеми можуть бути подолані через активне дипломатичне та економічне зусилля, розвиток транспортної інфраструктури, залучення іноземних інвестицій та розвиток спільних проєктів.

Таким чином, розвиток українсько-східноазійського співробітництва буде мати важливий внесок у розвиток обох регіонів та зміцнення міжнародних відносин.

Прогнозування українсько-східноазійської взаємодії вбачається за такими можливими напрямками:

1. Зміцнення співпраці в галузі безпеки та оборони.
2. Розширення торгових зв'язків та підписання торгових угод.
3. Взаємодія на дипломатичному рівні.
4. Енергетична співпраця.
5. Підтримка мистецтва, розвитку туризму, гостьового прийому та підтримки культурних ініціатив і збереження культурної спадщини.
6. Питання мовної політики та захисту мовних прав.
7. Спільні проєкти в галузі наукового дослідження та розвитку нових технологій сприятимуть створенню інноваційних продуктів та послуг.
8. Розширення транспортних маршрутів та інфраструктурних проєктів.
9. Співпраця в агропромисловій галузі.

Після війни Україні слід мати доступ до фінансування, аналогічного тому, яке було в Південній Кореї у 1950-70-х роках. Основними джерелами будуть іноземна допомога та міжнародні кредити з державними гарантіями, що є політично обумовленими ресурсами. Приватні інвестиції прийдуть на наступних етапах, оскільки рівень внутрішніх заощаджень і інвестицій буде недостатнім для потреб у відновленні та рості.

Хоча приклад Південної Кореї здається відмінним вибором для моделі відбудови післявоєнної України, обставини 70 років тому в Кореї і сучасні умови в Україні мають суттєві відмінності. Спочатку важливо визначити адекватність такої моделі, виявивши схожості та відмінності (табл. 1).

Україна вже зараз в значній мірі залежить від іноземної допомоги, яка покриває половину державного бюджету, що аналогічно ситуації в Кореї. Без зовнішньої підтримки країна не зможе забезпечити своє виживання. Для швидкого економічного зростання Україні важливо визначити політичні принципи, повертання іноземного капіталу стане невідкладним пріоритетом через низький рівень внутрішніх заощаджень. Однак існує ризик повторення корейського сценарію, де велика частина капіталу отримується у формі кредитів, що може бути небезпечним для слабкого українського державного апарату в управлінні з таким рівнем ризику. Варто врахувати, що іноземний капітал у формі допомоги буде обмеженим і доступним лише на перших етапах післявоєнного відновлення (Korsunskyi, 2021).

Таблиця 1.

Порівняння обставин у Південній Кореї 70 років тому та в сучасній Україні

Схожі обставини	Відмінні обставини	Суттєві відмінності
Наслідки війни	Розмір та розвиток країни	Безпека
Гомогенізація суспільства	Рівень внутрішніх заощаджень та інвестицій	Демографія
Залежність від зовнішньої допомоги	Рівень доходів	Етнокультурні відмінності
Збільшення ролі збройних сил	Внутрішня політична ситуація	Державність
	Зовнішня політична ситуація:	Природні умови
		Соціальні витрати
		Індустріалізація
		Відтік капіталу
		Відтік робочої сили

Складено авторкою за джерелом (Novikov, 2023)

Політичне та дипломатичне співробітництво в розвитку азійського вектора є важливою складовою зовнішньої політики України та може сприяти зміцненню відносин із країнами Азії. Отже, дипломатичне співробітництво і політичний діалог грають важливу роль у розвитку азійського вектора та узгодженні спільних підходів до глобальних питань.

Вони сприяють створенню стабільних та плідних відносин між Україною та країнами Азії.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Модернізація – різноплановий процес, який відбувається у різних країнах з урахуванням їхніх історичних, культурних, економічних і політичних умов. Дослідження цього явища сприяє кращому розумінню причин та наслідків трансформацій у країнах, а також дозволяє прогнозувати їхній розвиток.

Дослідження підкреслило значущість економічної модернізації для країн Східної Азії. Активна роль держави виявилася ключовою передумовою успішної модернізації, що включає гнучке втручання уряду в економіку та стратегії для підтримки зростання. Країни Східної Азії успішно використовують глобальні можливості, утримуючи контроль над внутрішніми економічними процесами. Ефективність модернізаційних стратегій простежується у вражаючому економічному зростанні та індустріалізації. Тенденції також підкреслюють високий пріоритет розвитку науки та технологій у модернізаційних програмах. Країни Східної Азії активно інвестують у дослідження та розвиток, створюючи інноваційне середовище. Соціокультурні трансформації відображаються у змінах життєвого стандарту, освіти та суспільної структури.

Країни регіону наголошують на екологічності та сталому розвитку, впроваджуючи «зелені» технології. Українсько-східноазійське співробітництво, хоча стикається з економічними труднощами, має великий потенціал у сільському господарстві, енергетиці, науці та технологіях. Важливо розробити стратегії для привертання інвесторів та розширення торговельних зв'язків.

Проблеми, пов'язані з культурними та мовними відмінностями, визначено як важливий виклик для співробітництва. Заходи для взаємного розуміння та культурного обміну можуть допомогти подолати ці перешкоди. Українсько-східноазійське співробітництво має потенціал для взаємних переваг та інновацій, що можуть бути стимулом для розвитку.

Таким чином, дослідження модернізації у міжнародно-політичному контексті важливе для розуміння політичних та геополітичних ризиків та розвитку ефективних стратегій співпраці для досягнення сталого розвитку світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гелей, С.Д. та Рутар, С.М. 2020 *Політико-правові системи світу: навчальний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури.
2. Корсунський, С. 2021. *Як побудувати відносини з країнами Азії*. Харків: Vivat.
3. Матяш, І.Б. та Матвієнко, В.М. ред., 2021. *Культурна дипломатія*. Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДІП».
4. Посольство України в Китайській Народній Республіці, 2022. *Економіка та бізнес-клімат КНР*. [online] (Останнє оновлення 16 Травень 2022) Доступно: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem/ekonomika-ta-biznes-klimat-knr> [Дата звернення 23 Березень 2023].
5. Савенко, С., 2017. *Економічне диво за одне покоління: Південна Корея - приклад для України*. [online] (Останнє оновлення 21 Квітень 2022) Доступно: <https://news.finance.ua/ua/news/-/400091/ekonomichne-dyvo-za-odne-pokolinnya-pivden-na-koreya-pryklad-dlya-ukrayiny> [Дата звернення 23 Березень 2023].
6. Комісаров, К.Ю., Бондаренко, І.П. та Близнюк Д.В., 2007. *Китай, Корея, Японія: бібліографічний покажчик*. [online] Доступно: <https://www.nas.gov.ua/UA/13> [Дата звернення 24 Березень 2023].
7. Писарєв, О., 2022. *Інвестиційна ідея «Китай»: розбираємо варіанти вклатися в другу економіку світу*. [online] (Останнє оновлення 16 Листопад 2022) Доступно:

REFERENCES

1. Helei, S.D. ta Rutar, S.M. 2020 *Polityko-pravovi systemy svitu: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Tsentrv navchalnoi literatury.
2. Korsunskyi, S. 2021. *Yak pobudivaty vidnosyny z krainamy Azii*. Kharkiv: Vivat.
3. Matiash, I.B. ta Matviienko, V.M. red., 2021. *Kulturna dyplomatiia*. Instytut mizhnarodnykh vidnosyn KNU imeni Tarasa Shevchenka; Naukove tovarystvo istorii dyplomatii ta mizhnarodnykh vidnosyn. Kyiv: DP «HDIP».
4. Posolstvo Ukrainy v Kytaiskii Narodnii Respublitsi, 2022. *Ekonomika ta biznes-klimat KNR*. [online] (Ostannie onovlennia 16 Traven 2022) Dostupno: <https://china.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/186-torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem/ekonomika-ta-biznes-klimat-knr> [Data zvernennia 23 Berezen 2023].
5. Savenko, S., 2017. *Ekonomichne dyvo zaodne pokolinnia: Pivden-na Koreia - pryklad dlia Ukrainy*. [online] (Ostannie onovlennia 21 Kviten 2022) Dostupno: <https://news.finance.ua/ua/news/-/400091/ekonomichne-dyvo-za-odne-pokolinnya-pivden-na-koreya-pryklad-dlya-ukrayiny> [Data zvernennia 23 Berezen 2023].
6. Komisarov, K.Yu., Bondarenko, I.P. ta Blyzniuk D.V., 2007. *Kytai, Koreia, Yaponiia: bibliohrafichni pokazhchyk*. [online] Dostupno: <https://www.nas.gov.ua/UA/13> [Data zvernennia 24 Berezen 2023].
7. Pysariev, O., 2022. *Investytsiina ideia «Kytai»: rozbyraiemo varianty vklastysia v druhu ekonomiku svitu*. [online] (Ostannie onovlennia 16 Lystopad 2022) Dostupno:

- <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/investideya-kitay-razbiraem-vozmozhnye-varianty-vlozhitsya-vo-vtoruyu-ekonomiku-mira/> [Дата звернення 24 Березень 2023].
8. Новіков, В., 2023. *Післявоєнна економічна політика Південної Кореї як модель для України*. [online] (Останнє оновлення 23 Березень 2023) Доступно: <https://biz.censor.net/m3407377> [Дата звернення 24 Березень 2023].
  9. Міністерство юстиції, 2022. *Перелік двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорів у сфері правової допомоги та правового співробітництва у цивільних та кримінальних справах (ПО КРАЇНАХ)...* [online] Доступно: <https://minjust.gov.ua/m/perelik-dvostoronnih-ta-bagatostoronnih-mijnarodnih-dogovoriv-u-sferi-pravovoi-dopomogi-ta-pravovogo-spivrobitnitstva-u-tsivilnih-ta-kriminalnih-spravah-po-krainah> [Дата звернення 23 Березень 2023].
  10. Радзієвська, С., Ус, І. та Покришка, Д., 2015. *Глобальні домінанти розвитку Китаю*. [online] Доступно: <https://sg-sofia.com.ua/globalni-dominanti-rozvitku-kitaju> [Дата звернення 24 Березень 2023].
8. Novikov, V., 2023. *Pisliavoienna ekonomichna polityka Pivdennoi Korei yak model dlia Ukrainy*. [online] (Ostannie onovlennia 23 Berezen 2023) Dostupno: <https://biz.censor.net/m3407377> [Data zvernennia 24 Berezen 2023].
  9. Ministerstvo yustytzii, 2022. *Perelik dvostoronnikh ta bahatostoronnikh mizhnarodnykh dohovoriv u sferi pravovoi dopomohy ta pravovoho spivrobitnytstva u tsyvilnykh ta kryminalnykh spravakh (PO KRAINAKh)...* [online] Dostupno: <https://minjust.gov.ua/m/perelik-dvostoronnih-ta-bagatostoronnih-mijnarodnih-dogovoriv-u-sferi-pravovoi-dopomogi-ta-pravovogo-spivrobitnitstva-u-tsivilnih-ta-kriminalnih-spravah-po-krainah> [Data zvernennia 23 Berezen 2023].
  10. Radziievska, S., Us, I. ta Pokryshka, D., 2015. *Hlobalni dominanty rozvytku Kytaiu*. [online] Dostupno: <https://sg-sofia.com.ua/globalni-dominanti-rozvitku-kitaju> [Data zvernennia 24 Berezen 2023].

Інформація про автора

Панасенко Ганна Сергіївна — кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; e-mail: panasenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2945-5583X>.

Стаття надійшла до редакції: 01.05.2023 р.

Прийнята до друку: 22.05.2023 р.